

DOKUMENTUM - DOCUMENTE

ACTA 1995

Napos, holdas, kígyós, csillagos csempe - Csíkszentmihály - Cibrefalva. M: 18,5 x 14 cm. 17. sz. (?).
SZŐCS Vince gyűjteménye, most ismeretlen helyen.

Az 1994-1995-ös évet vesztéséggel zártuk: eltávozott közülünk BINDER Pál és KRISTÓ András.

KRISTÓ András

(1930-1994)

Csikszentkirályon született, tanulmányait a kolozsvári Bolyai Tudományegyetem földrajz-földtan karán végezte, de foglalkoztatta az építészettörténet, és zenekonzervatóriumi előadásokat is látogatott. Már ekkor legenda övezte. diák korában a magyar természeti földrajz talán legjelentősebb alakjával, Cholnoky Jenővel levelezett. Volt bátorsága megosztani az ötvenes évek elején a kari könyvtár bezárására ítélt könyveinek bár részleges mentését. Pályáját Sepsiszentgyörgyön kezdte, majd Csikban folytatta, nemegyszer oktanal gyanakvás, méltánytalan mellőztetés légkörében. Hidrogeológus volt és tanár. Földrajzi szakíró, első írása a Székely Nemzeti Múzeum (akkor Tartományi Múzeum) 1955-ös Évkönyvében jelent meg, a korabeli kritika a kötet legkiemelkedőbb írásaként méltatta. Főként a Csíki- és Kászoni-medencék környékén, a Hargitában, a Vargyas mentén kutatott, geomorfológiai, hidrogeológiai, negyedidőrajz-geológiai tanulmányai a sepsiszentgyörgyi, csikszeredai, székelykeresztúri, zilahi múzeumi kiadványokban, hazai és magyarországi szakfolyóiratokban jelentek meg. A romániai szakirodalomban elsőként tárgyalta a periglaciális képződményeket, de tudománynpszerűsítő, szakmetodikai és természetvédő írásokat is közölt. Tankönyv-, útikönyv-, szakkönyvszerző. Kötetei: *A Csíki-medence földtörténete* (1956), *Hargita megye útikönyve* (1973, román nyelven is), *Románia ásványvizei* (1978, Kisgyörgy Zoltánnal). Utolsó, már posztumusz írásai a Földrajzi Közleményekben (1995/1), és a Csíki Zöld Füzetekben (1995/1, angolul is), annak a Csíki Természetjáró és Természetvédő Egyesületnek a kiadványában jelentek meg, amelynek a lelke volt. Hagyatékára következő kötetekben kívánunk érdemben visszatérni. 1994. december 14.-én halt meg, Budapesten. A Székely Nemzeti Múzeum saját halottjának tekinti.

Dr. BINDER Pál

(1935-1995)

A közeli Botfaluban született, a Bolyai Tudományegyetem földrajz-földtan karán végzett, majd tanított és könyvtáros volt, egyetemi pályára az ötvenes években nem kerülhetett. Így vált kiváló történészünké. Az utolsó transzilván tudósaink egyike: egyaránt otthon volt a magyar, a német, a román nyelven és történelemben. 1961-es. Korunkbeli jelentkezését követően sorozatosan közölte mindhárom nyelven helynév-, gazdaság-, ipar-, társadalom- és művelődéstörténeti, földrajzi, muzeológiai, bibliológiai tárgyú tanulmányait és ismeretterjesztő írásait. Brassó történeti földrajzából doktorált. Első önálló kötete, a *Közös múltunk* (1982) a román-magyar-szász-szláv történelmi együttélés, a méltányosságon alapuló múltbeli helyi öngazgatás kincsestára. További megjelent kötetei: *Cavalerii apocalipsului* (1993, Paul Cernovodeanuval), *Az erdélyi magyar evangélikus egyházközségek és iskolák története és névtára (1542-1860)* (1993), *A bodolai (Béldi) uradalom története* (1994). A múzeumhoz, a Székely Nemzeti Múzeumhoz sokszínű emberi-szakmai kapcsolat fűzte. Anyja révén háromszéki volt, míg az Afrika-kutató apai dédapja Franz Binder gyűjteménye a szebeni Brukenthal-múzeum féltett kincse. A Székely Nemzeti Múzeum (akkor Kovászna Megyei Múzeum) gyakori kedves vendége és külső munkatársa volt, évkönyveinek állandó szerzője (Aluta 1971, 1972, 1976-77, 1978-79, 1980-81), a 90-es években Cserey Zoltánnal közösen összeállították Kovászna megye településeinek kötetben még megjelenésre váró kismonográfiáját. A Pesty-féle gyűjtés székföldi anyagát még személyesen hozta el az ACTA-1995 számára. Utolsó, posztumusz írása a Századok 1995/5 számában jelent meg, a kötetünkben szereplő román változat fordítása ennek alapján történt. 1995. június 8.-án halt meg. Brassóban. A Székely Nemzeti Múzeum saját halottjának tekinti.

András KRISTÓ

(1930-1994)

Născut la Sâncrăieni (jud. Harghita), a absolvit Facultatea de Geografie-Geologie a Universității Bolyai de la Cluj. E în corespondență deja în timpul studenției cu geograful maghiar cel mai însemnat, Jenő Cholnoky, îl preocupă muzica și istoria arhitecturii. După terminarea studiilor lucrează ca hidrogeolog, la Sf. Gheorghe, mai târziu ca profesor, în Ciucul natal. Debutează în Anuarul din 1955 al Muzeului Național Secuiesc (denumit atunci Muzeul Regional) din Sf. Gheorghe, lucrarea sa este considerată de critica contemporană cea mai bună lucrare din acest volum. Cercetează în primul rând zona Depresiunii Ciucului și a Cașinului (Plăieși), Munții Harghita, valea Vârghișului. Studiile sale geomorfologice, hidrogeologice, de geologie a cuaternarului, sau privind aspecte geologice ale istoriei arhitecturii, apar în publicațiile muzeelor din Sf. Gheorghe, Miercurea-Ciuc, Cristuru Secuiesc, Zalău, în reviste de specialitate din țară și din Ungaria. Se ocupă primul în țară de studiul formațiunilor periglaciare. Desfășoară o importantă activitate și în domeniul metodicii de specialitate, al popularizării științei, al mișcării ecologiste. Autor al volumelor *A Csiki-medence földtörténete* (Istoria geologică a Depresiunii Ciucului, 1956), *Ghidul turistic al județului Harghita* (1973), *România ásványvizei* (Apele minerale din România, 1978) împreună cu Zoltán Kisgyörgy). A murit la 14 decembrie 1994, la Budapesta.

Born in the village of Sâncrăieni (Harghita County) he graduated the "Bolyai"-University in Cluj, the geographical-geological faculty. Early in his studies' period he had been in relationship with the most famous Hungarian geographer, Jenő Cholnoky. He was fond of music and history of architecture. After graduation from the university he worked as geohydrologist in Sf. Gheorghe (Covasna County), later as a teacher in his natal region. His début in the Museum Year Book 1955 of the Székely National Museum (then called Regional Museum) in Sf. Gheorghe was considered the best paper of the volume. It was a research-work mainly on the Ciuc Basin, the Cașin Basin, the Harghita-Mountains and the Vârghiș-Valley. His geomorphological, geohydrological and quaternary-geological studies or those referring to geological aspects of the history of architecture - were all published in the editorials of Sf. Gheorghe, Miercurea-Ciuc, Căsturu Secuiesc or Zalău museums, in profile magazines in the country and in Hungary. He is the first in the country to show interest in the periglacial formations. He also has a significant activity in the domain of the methodics, in that of popularising science and the ecological movement. As author, he signed the following books: *A Csiki-medence földtörténete* (Geohistory of the Ciuc Basin, 1956), *Ghidul turistic al județului Harghita* (Touristic Guide of the Harghita County, 1973), *România ásványvizei* (Mineral Waters of Romania, 1978, with Zoltán Kisgyörgy). He died in Budapest, on the 14th of December, 1994.

Pál BINDER

(1935-1995)

Născut la Bod (jud. Brașov), a absolvit Facultatea de Geografie-Geologie a Universității Bolyai de la Cluj. În atmosfera politică a anilor cincizeci nu poate să facă carieră universitară. Se face istoric, este unul dintre ultimii savanți "transilvăneni", se simte acasă deopotrivă în limba și istoria maghiară, română, germană. Debutează în revista clujeană Korunk, după care va publica sute de studii și articole din domeniul toponimiei istorice, istoriei economice, istoriei industriei, istoriei sociale, istoriei culturii, geografiei, muzeografiei, bibliologiei, în toate cele trei limbi, între altele în anuarele Muzeului Național Secuiesc. Își dă doctoratul din geografia istorică a Brașovului, în 1971. Cercetător neobosit al trecutului comun al comunităților române, maghiare, germane din Transilvania și de pe întreg teritoriul țării, ne dezvăluie un întreg teazar de date referitoare la conviețuirea istorică pașnică și la autoadministrarea comună locală din trecut, bazate pe echitate. Volumele sale apărute: *Közös múltunk* (Trecutul nostru comun, 1982), *Cavalerii apocalipsului* (1993, alături de Paul Cernovodeanu), *Az erdélyi magyar evangélikus egyházközségek és iskolák története és névtára (1542-1860)* (Istoria comunităților luterane maghiare din Transilvania, 1993), *A bodolai (Béldi) uradalom története* (Istoria domeniului de la Budila, 1994). A murit la 8 iunie 1995, la Brașov.

Born at Bod (Brașov County) he graduated the "Bolyai"-University in Cluj, the geographical-geological faculty. Having in view the political atmosphere of the fifties, he couldn't make a university career. He becomes a historian and is one of the last Transylvanian scholars. His Knowledge of Hungarian as well as of the Roumanian and German languages is optimal. He makes his début in the Korunk in Cluj. He continues publishing hundreds of papers and articles in the domain of historical toponymy, economic and social history, history of industry or of culture, geography, museography, bibliography - in all the three languages. Many of these were also published in the year-books of the Székely National Museum. He writes his doctoral dissertation on the historical geography of Brașov, in 1971. As a fervent research worker of the common past of the Roumanian, German and Hungarian communities in Transylvania and from all over the country, he reveals a whole treasure of data referring to the historical together living in peace, to the local self-administration in the past, which was based on equity. His published the volumes: *Közös múltunk* (Our Common Past, 1982), *Cavalerii apocalipsului* (The Horsemen of the Apocalypse, 1993, which Paul Cernovodeanu), *Az erdélyi magyar evangélikus egyházközségek és iskolák története és névtára (1542-1860)* (The History of the Hungarian Lutheran Congregation in Transylvania, 1993), *A bodolai (Béldi) uradalom története* (The History of Budila Domain, 1994). He died in Brașov, on the 8th of June, 1995.